

Saturs

II *Informācija*

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

Eiropas Komisija

2020/C 86 I/01

Covid-19 Vadlīnijas par robežu pārvaldības pasākumiem veselības aizsardzībai un preču un
pamatpakalpojumu pieejamības nodrošināšanai 1

II

(Informācija)

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

EIROPAS KOMISIJA

COVID-19

Vadlīnijas par robežu pārvaldības pasākumiem veselības aizsardzībai un preču un pamatpakalpojumu pieejamības nodrošināšanai

(2020/C 86 I/01)

Koronavīrusa krīze sev līdzī ir nesusi sarežģītu uzdevumu — aizsargāt iedzīvotāju veselību, vienlaikus cenšoties netraucēt personu brīvu pārvietošanos un preču piegādi un pamatpakalpojumu nodrošināšanu visā Eiropā. Īstenojot Savienības rīcībpolitiku, kas attiecas uz personu un preču pārbaudēm, par pamatu vajadzētu ņemt dalībvalstu solidaritātes principu.

Lai izvairītos no deficīta un nepieļautu, ka sociālās un ekonomiskās grūtības, ar ko jau tagad saskaras Eiropas valstis, vēl vairāk saasinās, ir svarīgi saglabāt vienotā tirgus darbību. Tāpēc dalībvalstīm nevajadzētu pieņemt mērus, kas apdraud preču vienotā tirgus un it sevišķi piegādes ķēžu integritāti, vai rīkoties netaisnīgi.

Dalībvalstīm vienmēr jāuzņem savi pilsoņi un pastāvīgie iedzīvotāji un jāpalīdz ar tranzītu citiem ES pilsoņiem un iedzīvotājiem, kas atgriežas mājās.

Kas attiecas uz pasākumiem, kuri saistīti ar robežu pārvaldību, ir svarīgi darbību koordinēt ES līmenī.

Tāpēc šajās vadlīnijās izklāstīti principi, kas iezīmē vienotu pieeju rezultatīvai robežu pārvaldībai, kura ļaus aizsargāt veselību, vienlaikus saglabājot vienotā tirgus integritāti.

I. Preču un pakalpojumu transports

1. Ekonomiskā kontinuitāte nav iespējama bez transporta un mobilitātes sektora. Ir katrā ziņā jārikojas kopīgi un koordinēti. Prioritāte transporta sistēmā jādod neatliekamās palīdzības transportam (piem., ar speciālām “zaļajām joslām”).
2. Kontroles pasākumi nedrīkstētu traucēt saimnieciskās darbības kontinuitāti, un tiem vajadzētu ļaut netraucēti darboties piegādes ķēdēm. Lai preces aizvien būtu pieejamas — it sevišķi pirmās nepieciešamības preces, piemēram, pārtikas krājumi (arī lauksaimniecības dzīvnieki), vitāli svarīgais medicīniskais aprīkojums un aizsardzības līdzekļi un krājumi, — ir katrā ziņā jānodrošina netraucēti preču pārvadājumi. Vispārīgāk šādi pasākumi nedrīkstētu būtiski traucēt piegādes ķēdes, vispārējas nozīmes pamatpakalpojumu sniegšanu un ne valstu, ne visas ES tautsaimniecību.
3. Būtu jāatļauj pārvietošanās profesionālām vajadzībām — preču un pakalpojumu transporta nodrošināšanai. Šajā sakarā, lai nodrošinātu pienācīgu preču apriti un nepieciešamā personāla pārvietošanos, ir katrā ziņā jāpalīdz pāri iekšējām un ārējām robežām **droši pārvietoties** transporta darbiniekiem, to vidū kravas automobiļu un vilcienu vadītājiem, pilotiem un gaisa kuģu apkalpei.

4. Ja dalībvalstis preču un pasažieru transportu ierobežo ar sabiedrības veselību saistītu apsvērumu dēļ, šiem ierobežojumiem vajadzētu būt:
 - a. pārredzamiem, proti, noteiktiem publiskos paziņojumos/dokumentos,
 - b. pienācīgi pamatotiem, proti, skaidri jānorāda iemesli un saikne ar Covid-19. Pamatojumiem jābūt balstītiem zinātnē un jāsakrīt ar Pasaules Veselības organizācijas (PVO) un Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra (ECDC) ieteikumiem,
 - c. samērīgiem, proti, tādiem, kas nav striktāki, nekā katrā ziņā nepieciešams,
 - d. relevantiem un paredzētiem konkrētam transporta veidam, proti, katra transporta veida ierobežojumiem jābūt pielāgotiem attiecīgajam transporta veidam, un
 - e. nediskriminējošiem.
5. Par jebkādiem plānotiem ierobežojumiem, kas saistīti ar transportu, laicīgi un katrā ziņā pirms to īstenošanas būtu jāpaziņo Komisijai un visām pārējām dalībvalstīm, neskarot īpašos noteikumus, kas piemērojami ārkārtas pasākumiem aviācijas nozarē.

II. Preču piegāde

6. Dalībvalstīm būtu jāsauglabā brīva visu preču aprīte. Tām it sevišķi jāgarantē, ka turpina darboties pirmās nepieciešamības preču piegādes ķēdes, piemēram, zāļu, medicīniskā aprīkojuma, pārtikas pamatproduktu un ātrbojīgu pārtikas produktu, kā arī lauksaimniecības dzīvnieku piegādes ķēdes. Bez pienācīga pamatojuma nedrīkstētu noteikt nekādus ierobežojumus preču aprītei vienotajā tirgū, it sevišķi (bet ne tikai) pirmās nepieciešamības preču, ar veselību saistītu preču un ātrbojīgu preču (it sevišķi pārtikas) aprītei. Dalībvalstīm būtu jānosaka prioritāras joslas kravas transportam (piem., tā sauktās zaļās joslas) un jāapsver iespēja atcelt līdzšinējos aizliegumus veikt pārvadājumus nedēļu nogalēs.
7. Precēm, kas likumīgi ir ES vienotā tirgus aprītē, nebūtu jānosaka nekādas papildu sertifikācijas prasības. Jāatzīmē, ka saskaņā ar Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi nav nekādu liecību, ka pārtika būtu Covid-19 avots vai pārneses avots ⁽¹⁾.
8. Transporta darbiniekiem, it sevišķi (bet ne tikai) tiem darbiniekiem, kas piegādā pirmās nepieciešamības preces, vajadzētu būt iespējai pēc vajadzības šķērsot robežas, un nekādā veidā nedrīkstētu tikt apdraudēta viņu drošība.
9. Lai izvairītos no paniskas preču izpirkšanas un bīstamas veikalū pārpildītības riska, dalībvalstīm būtu jāgādā par pastāvīgu apgādi sociālo vajadzību apmierināšanai, savukārt uz šo mērķi proaktīvi jātiecas visā piegādes ķēdē.
10. Pēc vajadzības jāstiprina konkrēti transporta mezgli (piem., ostas, lidostas, loģistikas mezgli).

III. Ar veselību saistīti pasākumi

11. Attiecībā uz cilvēkiem, kuri, kā konstatēts, sakarā ar Covid-19 rada risku sabiedrības veselībai, ir jāpieņem pienācīgi pasākumi. Viņiem vajadzētu būt piekļuvei pienācīgai veselības aprūpei (ņemot vērā, to, kā valstu veselības aprūpes sistēmās tiek prioritizēti dažādie gadījumu profili).

⁽¹⁾ <https://efsa.europa.eu/en/news/coronavirus-no-evidence-food-source-or-transmission-route>.

12. Balstoties uz dalībvalstu veselības aprūpes iestāžu paraugpraksi, ir ieteicams pie ārējām robežām pēc vajadzības veikt šādus pasākumus:
- ievieš iecelotāju (primārā ⁽²⁾) un sekundārā ⁽³⁾) skrīninga pasākumus, kuru mērķis ir noskaidrot, vai cilvēkiem, kas ierodas no skartām teritorijām vai valstīm, ir simptomi un/vai arī to, vai viņi bijuši eksponēti Covid-19 (proti, nonākuši ar to saskarē); gaisa kuģī, uz prāmja, vilciņā vai autobusā, kas tiešā vai netiešā savienojumā pienāk no skartas teritorijas vai valsts, aizpildīt sabiedrības veselības vajadzībām paredzētu pasažieru lokalizācijas veidlapu; prasīt, lai par visiem ienākošajiem kuģiem būtu aizpildīta jūras sanitārā deklarācija, kurā norādītas visas apmeklētās ostas;
 - sagādāt informatīvus materiālus (bukletus, transparentus, plakātus, elektroniskus slaidus utt.) ceļotājiem, kas ierodas no skartajām teritorijām vai dodas uz tām;
 - ievieš izceļotāju skrīninga pasākumus, kuru mērķis ir noskaidrot, vai cilvēkiem, kas atstāj skartas valstis, ir simptomi un/vai arī to, vai viņi bijuši eksponēti Covid-19. Ja tiek konstatēts, ka ceļotāji bijuši eksponēti Covid-19 vai ir ar to inficēti, nevajadzētu viņiem atļaut ceļot;
 - cilvēkus, kuru gadījumā ir aizdomas par inficēšanos, izolēt un inficētās personas pārvest uz veselības aprūpes iestādi. Abu robežvalstu iestādēm vajadzētu vienoties, kā pienācīgi rīkoties gadījumos, kad uzskata, ka cilvēks rada risku sabiedrības veselībai, piemēram, paredzēt papildu testus, izolāciju vai karantīnu un veselības aprūpi vai nu ieeļošanas valstī, vai (pēc vienošanās) ieeļošanas valstī.
13. Lai šīs pārbaudes būtu iedarbīgas, labu praksi veido šādas darbības:
- noteikt operatīvās standartprocedūras un nodrošināt pietiekamu skaitu attiecīgi apmācītu darbinieku;
 - veselības aprūpes darbiniekiem un tiem, kuri nav veselības aprūpes darbinieki, nodrošināt aizsardzības līdzekļus;
 - veselības aprūpes darbiniekiem un citiem attiecīgajiem darbiniekiem ieeļošanas punktus, piemēram, drošības, policijas, muitas, valsts ostu kontroles, ostu loču un tīrīšanas dienestos, nodrošināt jaunāko informāciju.

Lielākā daļa šādu pasākumu jāveic veselības aizsardzības iestādēm vai tie jāveic šādu iestāžu kontrolē. Robežpārvaldes iestādēm ir būtiska atbalsta loma, cita starpā sniedzot informāciju pasažieriem un problemātiskos pasažierus nekavējoties novirzot uz attiecīgajiem medicīnas dienestiem.

IV. Ārējās robežas

14. Robežšķērsošanas vietās regulārām pārbaudēm ir pakļautas visas personas — ES un trešo valstu valstspiederīgie —, kuri šķērso ārējās robežas, lai ieeļotu Šengenas zonā. Robežpārbaudes var būt arī veselības pārbaudes, kā noteikts III iedaļā.
15. Dalībvalstīm ir iespēja atteikt ieeļošanu tiem trešo valstu piederīgajiem, kuri nav šo dalībvalstu pastāvīgie iedzīvotāji, kuriem ir attiecīgie simptomi vai kuri bijuši īpaši pakļauti inficēšanās riskam un uzskatāmi par tādiem, kas apdraud sabiedrības veselību.
16. Ieeļošanas atteikumam alternatīvus pasākumus, piemēram, izolāciju vai karantīnu, drīkst piemērot tad, ja tie uzskatāmi par iedarbīgākiem.
17. Jebkuram lēmumam par ieeļošanas atteikumu jābūt samērīgam un nediskriminējošam. Pasākumu uzskata par samērīgu, ja tas veikts pēc apspriešanās ar veselības aizsardzības iestādēm un ka šīs iestādes to uzskata par piemērotu un tādu, kas veicams, lai sasniegtu sabiedrības veselības aizsardzības mērķi.

⁽²⁾ Primārais skrīnings ietver sākotnējo novērtēšanu, kuru veic personāls, kas var nebūt medicīniski apmācīts. Tas ietver tādas darbības kā ceļotāju vizuāla apskate infekcijas pazīmju konstatēšanai, ceļotāju ķermeņa temperatūras mērīšana un tādas anketas aizpilde, kurā ceļotāji norāda simptomu esību un/vai eksponētību infekcijas ierosinātājam.

⁽³⁾ Sekundārais skrīnings būtu jāveic medicīniski apmācītam personālam. Tas ietver detalizētu iztaujāšanu, fokusētu medicīnisku un laboratorisku izmeklēšanu un vēl vienu temperatūras mērījumu.

V. Iekšējās robežas

18. Dalībvalstis drīkst atjaunot pagaidu robežkontroli pie iekšējām robežām sabiedriskās kārtības vai iekšējās drošības apsvērumu dēļ. Sevišķi kritiskā situācijā dalībvalsts var noteikt, ka robežkontrole jāatjauno, reaģējot uz apdraudējumu, ko rada lipīga infekcijas slimība. Dalībvalstīm ir jāpaziņo par robežkontroles atjaunošanu saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksu.
 19. Šādas kontroles jāpiemēro samērīgā veidā un pienācīgi ņemot vērā attiecīgo personu veselību. Personām, kuras ir acīmredzami slimas, nedrīkst atteikt ieeļošanu, bet jāveic piemēroti pasākumi, kā norādīts 11. punktā.
 20. Visu to personu veselības pārbaužu veikšana, kuras ieeļo dalībvalstu teritorijā, neuzliek pienākumu oficiāli atjaunot pie iekšējām robežām veicamu robežkontroli.
 21. Attiecībā uz ES pilsoņiem ir jāgarantē Brīvas pārvietošanās direktīvā noteiktie aizsargpasākumi. Konkrētāk, ir jānodrošina dalībvalstu valstspiederīgo un ES pilsoņu, kas ir pastāvīgie iedzīvotāji, savstarpēja nediskriminācija. Dalībvalsts nedrīkst liegt ieeļot tiem ES pilsoņiem vai trešo valstu piederīgajiem, kuru dzīvesvieta ir tās teritorijā, un tai jāatvieglo tranzīts citiem ES pilsoņiem un iedzīvotājiem, kuri atgriežas savā valstī. Tomēr dalībvalstis var veikt piemērotus pasākumus, piemēram, pieprasīt, lai personas, kuras ieeļo to teritorijā, pēc atgriešanās no Covid-19 skartas teritorijas pašizolētos vai pakļautos līdzīgiem pasākumiem, ar noteikumu, ka šis dalībvalstis tādas pašas prasības izvirza saviem pilsoņiem.
 22. Robežkontrole, ja to ievieš pie iekšējām robežām, būtu jāorganizē tā, lai nepieļautu lielu drūzmēšanos (piemēram, rindu rašanos), kas draud palielināt vīrusa izplatību.
 23. Dalībvalstīm būtu jāatļauj un jāatvieglo robežas šķērsošana tiem pārrobežu darba ņēmējiem, jo īpaši, bet ne tikai tiem darbiniekiem, kuri strādā veselības aprūpē un pārtikas nozarē, kā arī sniedz citus būtiskus pakalpojumus (piemēram, nodrošina bērnu, vecu cilvēku aprūpi, būtiski svarīgus komunālos pakalpojumus), lai nodrošinātu nepārtrauktu profesionālo darbību.
 24. Dalībvalstīm būtu jākoordinē veselības skrīninga veikšana vienā robežas pusē vienīgi ar nolūku izvairīties no pārklāšanās un novērst gaidīšanas laiku.
 25. Dalībvalstīm un jo īpaši kaimiņos esošajām dalībvalstīm cieši jāsadarbojas un jānodrošina koordinācija ES līmenī, lai panāktu veikto pasākumu rezultativitāti un samērīgumu.
-

ISSN 1977-0952 (elektroniskais izdevums)
ISSN 1725-5201 (papīra izdevums)

Eiropas Savienības Publikāciju birojs
2985 Luksemburga
LUKSEMBURGA

LV